Gesetz-Sammlung für die Königlichen Preußischen Staaten.

ZBIÓR PRAW dla Państw Królestwa Pruskiego.

№ 33.

(Nr. 5282.) Militair-Durchmarsch- und Etappen-Konvention zwischen der Königlich Preußischen und der Großherzoglich Hessischen Regierung. Vom 8./9. Oktober 1860.

Nachdem die zwischen der Königlich Preußischen und der Großherzoglich Hessischen Regierung am 17. Januar 1817. zu Frankfurt a. M. abgeschlossene und seitdem mehrfach, zuletzt unter dem 20./30. April 1847. erneuerte Militair-Durchmarsch- und Etappen-Konvention abgelaufen ist, das Bedürfniß eines, die bezüglichen gegenseitigen Verhältnisse regelnden Uebereinkommens aber noch fortdauert, so sind zum Zwecke der Abschließung eines neuen Vertrages hierüber Bevollmächtigte ernannt, und zwar:

Königlich Preußischer Seits:

der Wirkliche Geheime Legationsrath Hellwig

und

der Chef des Generalstabes VI. Armeekorps, Oberst v. Hartmann,

und

Großherzoglich Hessischer Seits:

der Minister-Resident am Königlich Preußischen Hofe, v. Biegeleben,

welche unter Vorbehalt der landesherrlichen Ratifikation die nachstehenden Artikel vereinbart haben:

(No. 5282.) Konwencya przechodu wojska i etapów między Królewsko-Pruskim i Wielko-Xiążęco-Heskim Rządem. Z dnia 8./9. Października 1860.

Gdy pomiędzy Królewsko-Pruskim i Wielko-Xiążęco-Heskim Rządem pod dniem 17. Stycznia 1817. we Frankfurcie n. M. zawarta i od tego czasu kilka razy, na ostatku pod dniem 20./30. Kwietnia 1847. odnowiona konwencya przechodu wojska i etapów upłynęła, jednakowoż potrzeba umowy dotyczące wzajemne stosunki regulującéj jeszcze istnieje, przeto celem zawarcia nowéj umowy w téj mierze pełnomocnikami są mianowani, a mianowicie:

Ze strony Królestwa Pruskiego:

Rzeczywisty tajny radzca legacyiny Hellwig

i

naczelnik sztabu generalnego VI. korpusu armii półkownik Hartmann,

a

ze strony Wielkiego Xięstwa Heskiego:

rezydent Ministerstwa przy Królewsko-Pruskim Dworze, Biegeleben,

którzy pod zastrzeżeniem Monarszéj ratyfikacyi następujące artykuły umówili:

Ausgegeben zu Berlin den 26. November 1860.

Wydany w Berlinie dnia 26. Listopada 1860.

Artikel I.

Feststellung der Königlich Preußischen Militairstraßen, deren Etappen=Hauptorte und Etappenbezirke.

§. 1.

A. Militairstraße von Erfurt nach Coblenz und umgekehrt.

Die Militairstraße von Erfurt nach Coblenz berührt im Großherzogthum Hessen folgende Etappen=Hauptorte mit den zugehörigen Etappenbezirken:

1) den Hauptort Alsfeld, vier Meilen von dem Etappenorte Hersfeld mit den Bezirksorten:

Romrod, Liederbach, Altenburg, Zell, Billertshausen, Eudorf, Eifa, Elbenrod, Dotzelrod und Reibertenrod;

2) den Hauptort Grünberg, vier Meilen von Alsfeld, mit den Bezirksorten:

Reiskirchen, Lindenstruth, Ettingshausen, Münster, Saasen, Haarbach, Göbelnrod, Quekborn, Wetterfeld, Lauter, Wirberg, Stangenrod, Flensungen, Weickartshain, Merlau und Ilsdorf;

3) den Hauptort Gießen, drei Meilen von Grünberg, mit den Bezirksorten:

Heuchelheim, Kleinlinden, Großlinden, Leihgestern, Wieseck, Großenbuseck, Burkhardsfelden, Annerod, Trohe, Rödchen, und Altenbuseck

im Großherzogthum Hessen, mit den Orten:

Atzbach, Dudenhofen, Münchholzhausen, Kinzebach, Lützenlinden, Groß= und Klein=Rechtenbach

im Königreich Preußen.

Artykuł I.

Ustanowienie Królewsko-Pruskich dróg wojskowych, ich główne miejsca etapów i obwody etapów.

§. 1.

A. Droga wojskowa od Erfurtu do Koblencyi i przeciwnie.

Droga wojskowa od Erfurtu do Koblencyi narusza we Wielkiém Xięstwie Heskiém następujące miejscowości główne etapów z przynależącemi obwodami etapów:

1) miejscowość główną Alsfeld, cztery mile od miejscowości etapowéj Hersfeld, z miejscowościami obwodowemi:

Romrod, Liederbach, Altenburg, Zell, Billertshausen, Eudorf, Eifa, Elbenrod, Dotzelrod i Reibertenrod;

2) miejscowość główną Gruenberg, cztery mile od Alsfeld, z miejscowościami obwodowemi:

Reiskirchen, Lindenstruth, Ettingshausen, Muenster, Saasen, Harbach, Goebelnrod, Quekborn, Wetterfeld, Lauter, Wirberg, Stangenrod, Flensungen, Weickartshain, Merlau i Ilsdorf;

3) miejscowość główną Giessen, trzy mile od Gruenberga, z miejscowościami obwodowemi:

Heuchelheim, Kleinlinden, Grosslinden, Leihgestern, Wieseck, Grossenbuseck, Burkhardsfelden, Annerod, Trohe, Roedchen, i Altenbuseck,

we Wielkiém Xięstwie Heskiém, jako też z miejscowościami:

Atzbach, Dudenhofen, Muenchholzhausen, Kinzebach, Luetzenlinden, wielki i mały Rechtenbach,

w Królestwie Pruskiém.

Der Hauptort Gießen nimmt nur den Stab und die Hauptquartiere auf und kommt mit seinen Feuerstellen nicht in Aufrechnung.

Für diejenigen Fälle, wo größere Abtheilungen Königlich Preußischer Truppen auf der Main-Weser-Eisenbahn erst Abends in Gießen ankommen, um am anderen Morgen weiter befördert zu werden, treten dem Etappenbezirke die Orte Lollar und Lang-Göns hinzu.

Die Truppenabtheilungen sind für diese Fälle in entsprechender Weise auf die Orte Gießen, Lollar und Lang-Göns zu vertheilen und demgemäß von der Eisenbahn an diesen Orten abzusetzen und daselbst einzuquartieren.

Zu dem Bezirke der nun folgenden Königlich Preußischen Etappe Braunfels (drei Meilen von Gießen), sowie zu dem Rayon von Wetzlar, werden Großherzoglich Hessische Orte nicht zugezogen.

B. Militairstraße von Coblenz nach Mainz und umgekehrt.

Auf dieser Militairstraße ist Haupt-Etappenort Bingen, vier Meilen von der nächsten Preußischen Etappe St. Goar, mit den Bezirksorten:

Kempten, Gaulsheim und Büdesheim

im Großherzogthum Hessen, sowie

Münster, Sarmsheim, Weiler, Waldalgesheim, Niederheimbach und Dreieckshausen

im Königreich Preußen.

Außer diesen durch den Staatsvertrag vom 30. Juni 1816. begründeten Militairstraßen räumt die Großherzoglich Hessische Regierung noch die folgenden Militairstraßen ein:

Główna miejscowość Giessen przyimuje tylko sztab i kwatery główne i nie przychodzi do porachowania ze swemi budynkami mieszkalnemi.

Na takie przypadki, gdzie większe wydziały Królewsko-Pruskiego wojska na Menowo-Wezerskiéj kolei żelaznéj dopiero we wieczór do Giessen przychodzą, i na drugie rano daléj transportowane zostają, przystępują do obwodu etapów miejscowości Lollar i Lang-Goens.

Wydziały wojskowe na takie przypadki w odpowiednim sposobie na miejscowości Giessen, Lollar i Lang-Goens podzielone i w téj mierze od kolei żelaznéj wypuszczone i tamże wkwaterowane być mają.

Do obwodu następującéj teraz Królewsko-Pruskiéj etapy Braunfels (trzy mile od Giessen), jako też do rejonu Wetzlar, ze strony Wielko-Xiążęco-Heskiéj miejscowości się nie przyciągają.

B. Droga wojskowa od Koblencyi do Moguncyi i przeciwnie.

Na tejże drodze wojskowéj Bingen, główną jest miejscowością etapów cztery mile od najbliższéj etapy Pruskiéj St. Goar z miejscowościami obwodowemi:

Kempten, Gaulsheim i Buedesheim

we Wielkiém Xięstwie Heskiém, jako też

Monaster, Sarmsheim, Weiler, Waldalgesheim, Niederheimbach i Dreieckshausen

w Królestwie Pruskiém.

Prócz tychże umową Rządową z dnia 30. Czerwca 1816. uzasadnionych dróg wojskowych Wielko-Xiążęco-Heski Rząd jeszcze następujące drogi wojskowe do dyspozycyi odstępuje:

C. Militairstraße von Mainz auf Trier, Luxemburg und Saarlouis und umgekehrt.

Haupt=Etappenort auf dieser Militairstraße ist im Großherzogthum Hessen Bingen, vier Meilen von der Königlich Preußischen Etappe Simmern, mit den vorstehend zu B. bezeichneten Großherzoglich Hessischen und Königlich Preußischen Bezirksorten.

D. Militairstraße von Mainz über Höchst und Grünberg nach der Provinz Sachsen und umgekehrt.

Haupt=Etappenort für diese Militairstraße ist Friedberg (4 Meilen von Höchst), 4 Meilen von der zu A. 2. aufgeführten Etappe Grünberg mit den zu E. genannten Großherzoglich Hessischen Ortschaften:

Bauernheim, Bruchenbrücken, Fauerbach bei Friedberg, Ilbenstadt, Nieder=Rosbach, Nieder=Wöllstadt, Ober=Rosbach, Ober=Wöllstadt, Ockstadt und Ossenheim.

Für diese Straße ist jedoch Friedberg als Etappe nur bezüglich derjenigen Königlich Preußischen Truppen zugestanden, welche zur Garnison von Mainz gehören und über Höchst und Grünberg nach den rückwärts liegenden Königlichen Landen, oder von dort nach Mainz marschiren.

E. Militairstraße von Erfurt über Frankfurt a. M. nach Rastatt und umgekehrt.

Für diese Militairstraße ist Friedberg der Haupt=Etappenort und sind demselben nachstehend benannte Großherzoglich Hessische Orte und Bezirksorte zugetheilt:

C. Droga wojskowa od Moguncyi na Trewir, Luxemberg i Saarlouis i przeciwnie.

Główną miejscowością etapową na tejże drodze wojskowéj we Wielkiém Xięstwie Heskiém jest Bingen, cztery mile od Królewsko-Pruskiéj etapy Simmern, z powyżéj pod *B.* oznaczonemi Wielko-Xiążęco-Heskiemi i Królewsko-Pruskiemi miejscowościami obwodowemi.

D. Droga wojskowa od Moguncyi przez Hoechst i Gruenberg do prowincyi Saskiéj i przeciwnie.

Miejscowością główną etapową dla tejże drogi wojskowéj jest Friedberg (4 mile od Hoechst), 4 mile od wymienionéj pod *A.* 2. etapy Gruenberg z rzeczonemi pod *E.* miejscowościami Wielko-Xiążęco-Heskiemi:

Bauernheim, Bruchenbruecken, Fauerbach pod Friedberg, Ilbenstadt, Nieder-Rosbach, Nieder-Woellstadt, Ober-Rosbach, Ober-Woellstadt, Ockstadt i Ossenheim.

Dla tejże drogi przyznano jednakowoż Friedberg jako etapę tylko co do tego Królewsko-Pruskiego wojska, które do garnizonu w Moguncyi należy, i przez Hoechst i Gruenberg do odwrotnie położonych Królewsko-Pruskich Państw, albo z tamtąd do Moguncyi maszeruje.

E. Droga wojskowa od Erfurtu przez Frankfurt n. M. do Rastatt i przeciwnie.

Dla tejże drogi wojskowéj Friedberg jest główną miejscowością etapową i przydano jéj następnie wymienione Wielko-Xiążęco-Heskie miejscowości i miejsca obwodowe:

Bauernheim, Bruchenbrücken, Fauerbach bei Friedberg, Ilbenstadt, Nieder-Rosbach, Nieder-Wöllstadt, Ober-Rosbach, Ober-Wöllstadt, Ockstadt und Ossenheim.

F. Militairstraße von Coblenz über Mainz nach Rastatt und umgekehrt.

Auch für diese Militairstraße ist Haupt-Etappenort Bingen mit den zu B. bezeichneten Großherzoglich Hessischen und Königlich Preußischen Bezirksorten. Im Uebrigen können jedoch auf dieser letzteren Militairstraße die Königlich Preußischen Truppen Nachtquartier und Verpflegung im Großherzogthum Hessen nicht beanspruchen.

§. 2.

Bei den Etappenbezirken, welche gemeinschaftliche Rayons haben, wie die zu A. 3. und B., C. und F., wird die Einquartierung nach der Anzahl der Feuerstellen repartirt. Jede Feuerstelle, über deren Anzahl ein Kataster zu führen, wird als eine Einheit angenommen, das Haus mag groß oder klein sein. Die Vertheilung der Einquartierung auf die einzelnen Ortschaften des Etappenbezirks erfolgt durch die Großherzogliche Etappenbehörde nach folgendem Verhältniß:

Der Unteroffizier zählt wie der Gemeine, der Subaltern-Offizier, der Bataillons- und Assistenzarzt, sowie die Zahlmeister und sonstigen Militairbeamten in deren Rang, für 3 Mann; der Hauptmann, der Regimentsarzt, der Militairprediger und Auditeur, sowie Militairbeamte von gleichem Range, für 4 Mann, der Staboffizier für 6 Mann, der Brigade-Kommandeur und General für 8 Mann.

Dem Königlich Preußischen Etappen-Inspektor steht in solchen gemeinschaftlichen Rayons die Einsicht der Etappenbücher zu, um sich daraus zu

Bauernheim, Bruchenbruecken, Fauerbach pod Friedberg, Ilbenstadt, Nieder-Rosbach, Nieder-Woellstadt, Ober-Rosbach, Ober-Woellstadt, Ockstadt i Ossenheim.

***F.* Droga wojskowa od Koblencyi przez Moguncyę do Rastatt i przeciwnie.**

Również dla tejże drogi wojskowéj główną miejscowością etapową jest Bingen z oznaczonemi pod *B.* Wielko-Xiążęco-Heskiemi i Królewsko-Pruskiemi miejscowościami obwodowemi. Z resztą jednakowoż na tejże ostatniéj drodze wojskowéj Królewsko-Pruskie wojsko noclegu i strawnego we Wielkiém Xięstwie Heskiém żądać nie może.

§. 2.

Przy obwodach etapów, które spólne mają rajony, jak obwody pod *A.* 3. i *B.*, *C.* i *F.*, obłożenie na kwaterę podług liczby miejsc ogniowych się repartuje. Każde (ognisko) miejsce ogniowe, względem których liczby kataster prowadzić należy, jako jedność się uważa, czy dom jest wielkim lub małym. Podzielanie zakwaterować się mających na pojedyncze miejscowości obwodu etapowego nastąpi przez Wielko-Xiążęcą władzę etapową według stosunku następującego:

Podoficer liczy się jak żołnierz prosty, oficer niższy, lekarz batalionu i asystujący, jako też płatmistrze i inni urzędnicy wojskowi w ich stopniu, za 3 żołnierzy; kapitan, lekarz pułkowy, xiądz wojskowy i audytor, jako też urzędnicy wojskowi równego stopnia za 4 żołnierzy; oficer sztabowy za 6 żołnierzy, komenderujący brygady i jenerał za 8 żołnierzy.

Królewsko-Pruskiemu inspektorowi etapów służy w takich spólnych rajonach przegląd xiąg etapowych, aby się przekonał, czy

überzeugen, daß die Vertheilung der Einquartierung durchgehends nach den Grundsätzen dieser Konvention geschehen sei und sich im Zeitraum von drei Monaten die Last auf sämmtliche Gemeinden des Etappenbezirks thunlichst vertheilt habe.

§. 3.

Wo direkte Verbindung durch Eisenbahnen oder Dampfschiffe besteht, soll die Beförderung Königlich Preußischer Truppen, namentlich auch einzeln marschirender unberittener Mannschaften im Allgemeinen und unter Friedensverhältnissen per Eisenbahn resp. Dampfschiff, ohne Benutzung der im Obigen festgestellten Etappen, stattfinden.

§. 4.

Die Königlich Preußischen Truppen sind gehalten, auf keinen anderen als den bezeichneten Etappenstraßen zu marschiren und nur die benannten Orte als Etappenorte zu betrachten. Jede dieser Bestimmung zuwiderhandelnde Truppenabtheilung ist, soweit thunlich, an die nächste Königlich Preußische Militairbehörde zu dirigiren. Die Königlich Preußische Regierung verpflichtet sich noch besonders, die Leistungen aller Art, welche dergleichen Truppenabtheilungen verursacht haben, in den von den Großherzoglich Hessischen Verwaltungsbehörden bescheinigten Kostenpreisen zu bezahlen, sowie allen durch den Marsch entstandenen Schaden nach der unter Zuziehung der Königlich Preußischen Etappen-Inspektoren vorzunehmenden pflichtmäßigen Taxation dreier Taxatoren zu erstatten.

§. 5.

Die Königlich Preußischen Truppen sind gehalten, nach jedem im §. 1. als zum Etappenbezirke gehörig bezeichneten Orte zu gehen, welcher ihnen von der Großherzoglich Hessischen Etappenbehörde angewiesen wird, es sei denn, daß dieselpodzielanie kwaterę biorących zupełnie według zasad niniejszéj konwencyi nastąpiło, i czy w czasie trzech miesięcy ciężar na wszelkie gminy obwodu etapowego ile może podzielonym został.

§. 3.

Gdzie prosta komunikacya kolejami żelaznemi albo okrętami parowemi istnieje, tam transport Królewsko-Pruskiego wojska, mianowicie też pojedynczo maszerujących bezkonnych żołnierzy, w ogóle i pod stosunkami spokojnemi koleją żelazną respektywe okrętem parowym, bez używania etapów w powyższém ustanowionych, ma nastąpić.

§. 4.

Królewskie Pruskie wojsko trzymane jest, na żadnych innych, jak na oznaczonych drogach etapowych maszerować i tylko wymienione miejscowości za miejsca etapowe uważać. Każdy tému postanowieniu wbrew czyniący wydział wojskowy ile może do najbliższéj Królewsko-Pruskiéj władzy wojskowéj dyrygowanym być powinien. Królewsko-Pruski Rząd zobowięzuje się jeszcze z osobna, prestacye wszelkiego rodzaju, które takie wydziały wojskowe spowodowały, w cenach kosztowych przez Wielko-Xiążęce Heskie władze administracyine poświadczonych zapłacić, jako też wszelką na przechodzie wynikłą szkodę według przedsięwziąść się mającéj pod przywezwaniem Królewsko-Pruskich inspektorów etapowych sumiennéj taxy trzech taxatorów zwrócić.

§. 5.

Królewskie Pruskie wojsko jest obowiązane, udać się do każdéj w §. 1. jako do obwodu etapowego należąc, oznaczonéj miejscowości, która mu przez Wielko-Xiążęco-Heskie władze etapowe przekazaną zostanie, bądź to,

ben Artillerie-, Munitions- und andere bedeutende Transporte mit sich führen. Diesen Transporten, nebst der zur Bewachung erforderlichen Mannschaft, müssen stets solche Ortschaften angewiesen werden, welche hart an der Militairstraße liegen. In andere Ortschaften, als die oben erwähnten, dürfen die Truppen nur für den Fall gelegt werden, wenn stärkere Corps in ansehnlichen Echelons marschiren. In solchen Fällen werden sich die mit der Dislokation beauftragten Königlich Preußischen Offiziere mit den Großherzoglich Hessischen Etappenbehörden über einen weiter auszudehnenden Bezirk vereinigen. Die Großherzoglich Hessischen Etappenbehörden sind übrigens verpflichtet, im Einvernehmen mit den Quartiermachern, die Auswahl der den durchmarschirenden Truppen anzuweisenden Etappenorte möglichst so zu treffen, daß nicht durch nothwendige Märsche innerhalb des betreffenden Etappenbezirks die Länge eines Tagemarsches von 4 Meilen überschritten wird. Zu diesem Zweck ist von den Kommandos der marschirenden Truppen der Etappenbehörde bei der Anmeldung durch die Quartiermacher zugleich anzuzeigen, von welchen Nachtquartieren aus die verschiedenen Truppentheile am Tage ihres Eintreffens im Etappenbezirke ihren Marsch zurückzulegen haben.

że takowe artyleryine, amunicyine i inne znaczne transporta ze sobą prowadzi. Takim transportom wraz z potrzebnemi na dozór takowych żołnierzami zawsze takie miejscowości przekazane być muszą, które bezpośrednio przy drodze wojskowéj są położone. W inne miejscowości jak powyżéj wymienione wojsko tylko na ten przypadek ma być rozłożone, jeżeli większe korpusy w znaczniejszych wydziałach maszerują. W takich przypadkach poruczeni z dyslokacyą Królewsko-Pruscy oficerowie z Wielko-Xiążęco-Heskiemi władzami etapowemi względem daléj rozciągnąć się mającego obwodu pojednać się będą. Wielko-Xiążęco-Heskie władze etapowe z resztą są obowiązane, w porozumieniu z furyerami, wybór miejsc etapowych przechodzącemu wojsku przekazywać się mających ile może tak urządzić, ażeby nie przez potrzebne marsze wśród dotyczącego obwodu etapowego długość marszu dziennego 4 mil przechodzoną została. Na ten cel przez komenderujących przechodzącego wojska władzy etapowéj przy zameldowaniu ze strony furyerów zarazem donieść należy, od których noclegów wychodząc, różne części wojskowe w dniu ich przychodzenia do obwodu etapowego marsz swój wykonać mają.

§. 6.

An jedem Etappenorte wird eine Großherzoglich Hessische Behörde, aus dem betreffenden Kreisrath oder einem sonstigen Civilbeamten bestehend, ernannt, welche die Einquartierungs-, Verpflegungs- und Transport-Angelegenheiten, sowie die Etappenpolizei leiten und besorgen wird.

§. 6.

W każdém miejscu etapowém mianuje się Wielko-Xiążęco-Heska władza składająca się z dotyczącego radzcy powiatowego lub innego urzędnika cywilnego, która sprawy wkwaterowania, strawnego i transportowe, jako też policyę etapową kierować i załatwić będzie.

§. 7.

Die Königlich Preußischen Etappen-Inspektoren zu Mainz, Hersfeld und Wetzlar, und zwar ersterer in Hinsicht auf die Etappe Bingen, der zweite auf die Etappe Alsfeld und letzterer in Hinsicht auf die übrigen Etappen, unterstützen die Großherzog-

§. 7.

Królewsko-Pruscy inspektorowie etapowi w Moguncyi, Hersfeld i Wetzlar, a to pierwszy co do etapy Bingen, drugi wedle etapy Alsfeld i ostatni względem drugich etapów pomagają Wielko-Xiążęcym władzom etapowym

lichen Etappenbehörden in der Weise, daß sie alle bei ihnen angebrachten Beschwerden gegen die durchmarschirenden Königlichen Truppen auf der Stelle zu entscheiden, zu schlichten oder sonst zu beseitigen besonders beauftragt sind. Es ist ferner ihres Amtes, durch die geeignete Requisition und Einleitung bei den Großherzoglichen Landesbehörden dahin zu wirken, daß die Königlichen Truppen auf den Etappen nach den Bestimmungen dieser Konvention behandelt und die Wege allenthalben in fahrbarem Zustande erhalten werden.

w ten sposób, iż wszystkie u nich zaniesione zażalenia przeciwko przechodzącemu Królewskiemu wojskowi natychmiast zdecydować, rozstrzygnąć albo w inny sposób załatwić osobne mają polecenie. Daléj ich urzędem jest, przez odpowiednią rekwizycyę i wstęp u Wielko-Xiążęcych władz krajowych o to się starać, ażeby Królewskie wojsko na etapach według postanowień niniejszéj konwencyi było uważane i drogi wszędzie w dobrym stanie utrzymywane zostały.

Artikel II.

Instradirung der Truppen und Einrichtung der Marschrouten.

§. 8.

Die Marschrouten für die Königlich Preußischen Truppen können, außer von dem Königlich Preußischen Kriegs-Ministerium, von den Generalkommandos des IV. Armeekorps zu Magdeburg und des VIII. Armeekorps zu Coblenz, auch von dem Gouvernement oder der Kommandantur der Bundesfestung Mainz, je nachdem die eine oder die andere dieser Stellen von Seiten der Krone Preußen besetzt ist, mit Gültigkeit ertheilt werden. Auf die von anderen Behörden gegebenen Marschrouten wird weder Quartier noch Verpflegung verabfolgt.

§. 9.

In den von den oben erwähnten Behörden auszustellenden Marschrouten ist die Zahl der Mannschaft (Offiziere, Unteroffiziere und Gemeine) und Pferde, wie die ihnen zukommende Verpflegung und der Bedarf der Transportmittel, genau zu bestimmen.

Insbesondere ist darauf zu achten, daß die Großherzoglichen Behörden von den Truppenmärschen frühzeitig genug in Kenntniß gesetzt werden, und es wird in dieser Hinsicht Folgendes bestimmt:

Artykuł II.

Instradowanie wojska i urządzenie kart dróżnych.

§. 8.

Karty dróżne dla Królewsko - Pruskiego wojska mogą, prócz ze strony Królewskiego Pruskiego Ministeryum wojny, przez jeneralne dowództwo IV. korpusu armii w Magdeburgu i VIII. korpusu armii w Koblencyi, również przez gubernią albo przez komandanturę fortecy związkowéj Moguncyi, z ważnością być udzielone, o ile jedno albo drugie tychże miejsc ze strony korony Pruskiéj jest obsadzone. Na karty dróżne przez inne władze wystawione nie udziela się ani kwatera ani żywność.

§. 9.

W kartach dróżnych przez powyżéj wymienione władze wystawić się mających liczba żołnierzy (oficerów, podoficerów i prostych żołnierzy) i koni, jako też należąca im się żywność i potrzeba środków transportowych ściśle oznaczoną być musi.

W szczególności na to uważać trzeba, ażeby Wielko-Xiążęce władze o marszach wojskowych dosyć wcześnie wiadomości dostały i ustanawia się w tym względzie co następuje:

Einzeln marschirende Mannschaften bis zu 15 Mann werden vorher nicht angemeldet.

Den Detaschements von 15 Mann bis zu 50 Mann ist Tages zuvor ein Quartiermacher vorauszuschicken, um bei der Großherzoglichen Etappenbehörde das Nöthige anzumelden.

Von der Ankunft größerer Detaschements bis zu einem vollen Bataillon oder einer Eskadron müssen die Großherzoglichen Etappenbehörden wenigstens 3 Tage vorher benachrichtigt werden.

Wenn ganze Bataillons, Eskadrons oder mehrere Truppen gleichzeitig marschiren, so müssen nicht allein die Großherzoglichen Etappenbehörden wenigstens 8 Tage zuvor hiervon in Kenntniß gesetzt werden, sondern es sollen auch die Großherzoglichen Landesbehörden, nämlich für die Provinz Ober-Hessen das Großherzogliche Kreisamt Gießen und für den Ueberrheinischen Theil des Großherzogthums das Großherzogliche Kreisamt Mainz wenigstens 8 Tage zuvor benachrichtigt und requirirt werden. Außerdem soll, wenn Eins oder mehrere Regimenter gleichzeitig durchmarschiren, den Korps ein kommandirter Offizier oder Verpflegungsbeamter wenigstens 3 Tage zuvor vorausgehen, um wegen der Dislokation, Verpflegung der Truppen, Stellung der Transportmittel und so weiter mit den erwähnten Landesbehörden gemeinschaftlich die nöthigen Vorbereitungen auf sämmtlichen Etappenörtern für das ganze Korps zu bereden.

Es soll hierbei jedoch solche Einrichtung getroffen werden, daß an einem Etappenorte niemals mehr als Ein Regiment Infanterie oder Kavallerie oder eine sonstige, die Stärke eines Reiterregiments an Mannschaften und Pferden nicht überschreitende Truppenabtheilung an demselben Tage eintrifft. Dieser kommandirte Offizier ꝛc. muß von der Zahl und Stärke der Regimenter, von ihrem Bedarf an Verpflegung, Transportmitteln, Tag der Ankunft u. s. w. sehr genau unterrichtet sein.

Diese Bestimmungen treten auch für den Fall in Kraft, daß die Eisenbahnen, resp. Dampfschiffe

Pojedynczo idący ludzie aż do 15 żołnierzy wprzódy się nie zameldują.

Przy oddziałach od 15 aż do 50 ludzi wdniu uprzednim kwatermistrz naprzód ma być wysłany, aby to co potrzeba u Wielko-Xiążęcéj władzy etapowéj zameldował.

Przybycie większych oddziałów aż do zupełnego batalionu albo szwadronu Wielko-Xiążęcym władzom etapowym przynajmniéj 3 dni wprzódy zakomunikowane być musi.

Jeżeli całkie bataliony, szwadrony albo większa liczba wojskowych razem maszerują, natenczas nietylko Wielko-Xiążęce władze etapowe przynajmniéj 8 dni wprzódy o tém uwiadomione, ale też Wielko-Xiążęce władze krajowe, to jest dla prowincyi Hessyi górnéj Wielko-Xiążęcy urząd powiatowy Giessen i dla Wielko-Xiążęcéj części nadreńskiéj Wielko-Xiążęcy urząd powiatowy w Moguncyi przynajmniéj 8 dni wprzódy uwiadomione i rekwirowane być mają. Prócz tego ma, jeżeli jeden albo kilka pułków razem przechodzą, korpusom komenderowany oficer albo urzędnik dla żywności przynajmniéj 3 dni wprzódy naprzód wychodzić, aby względem dyslokacyi, żywności wojska, stawienia środków transportowych i tak daléj z rzeczonemi władzami krajowemi spólnie potrzebne przygotowania na wszelkich miejscach etapowych dla całkiego korpusu umówił.

Przytém jednakowoż takie urządzenie ma być przysposobioném, ażeby w jedném miejscu etapowém nigdy więcéj jak jeden pułk piechoty lub kawaleryi albo inny oddział wojskowy liczbę pułku konnicy co do ludzi i koni nie przechodzący w tym samym dniu nie przybył. Tenże komenderowany oficer i t. d. musi o liczbie i wielkości pułków, o ich potrzebie co do żywności, środków transportowych, dniu przybycia i t. d. bardzo ściśle być obznajmionym.

Postanowienia te na ten przypadek w moc wstępują, jeżeli koleje żelazne, resp. okręty

zur Beförderung der Truppen benutzt und ausnahmsweise für diese Quartier bezüglich Verpflegung in Anspruch genommen wird.

Bei bloßen Durchfahrten mit der Eisenbahn bedarf es für Truppenabtheilungen unter der Stärke eines Bataillons oder einer Eskadron keiner vorgängigen Anmeldung.

Dagegen müssen Truppenabtheilungen, welche in der Stärke eines Bataillons, einer Eskadron oder einer Batterie auf der Eisenbahn befördert werden, einen Tag zuvor, stärkere Abtheilungen drei Tage vorher angemeldet werden, und zwar je nach der Provinz, durch welche der Truppentransport stattfindet, bei dem Kreisamte der betreffenden Provinzial-Hauptstadt Mainz oder Gießen.

§. 10.

Für die Linien von Erfurt nach Mainz und umgekehrt — 32 Meilen — und von Erfurt nach Coblenz über Braunfels — 27 Meilen — ist, in Rücksicht auf die längere Dauer der diesfälligen Märsche, zur Vermeidung nachtheiliger Folgen für die Königlich Preußischen Truppen von der Großherzoglich Hessischen Regierung ein Ruhetag in Alsfeld derart zugestanden worden, daß derselbe zur Erleichterung der Großherzoglichen Lande mit den benachbarten Etappen Vacha im Großherzogthum Sachsen-Weimar und Hersfeld im Kurfürstenthum Hessen in Zeitabschnitten von je drei Jahren wechselt. Letzteres ist auch Seitens der Königlich Preußischen Regierung mit den genannten Regierungen vereinbart worden, und kann hiernach der Ruhetag in Alsfeld erst dann wieder beansprucht werden, wenn derselbe zunächst in Vacha und demnächst in Hersfeld je drei Jahre hindurch gehalten worden ist.

Da auch bedeutende Nachtheile aus den großen und ununterbrochen fortgesetzten Tagemärschen für die Remonten hervorgegangen sind, so gestattet die Großherzoglich Hessische Regierung, daß die Remonte-Kommandos, nach dem Empfange der Remonten, ohne Einhaltung der ad §. 1. aufgeführten Etappen, in einem Tage nicht mehr als zwei bis

parowe do przewozu wojska używane i wyjątkowe dla niego kwatera odnośnie żywność wymaganą zostanie.

Przy samych przewozach koleją żelazną dla oddziałów wojskowych w ilości mniéj niżeli batalionu albo szwadronu żadnego uprzedniego zameldowania nie potrzeba.

Natomiast wydziały wojskowe, które w liczbie batalionu, szwadronu lub bateryi na kolei żalaznéj prowadzone zostają, jeden dzień wprzódy, większe oddziały trzy dni wprzódy zameldowane być muszą, a to wedle prowincyi, przez którą transport wojskowy ma miejsce, przy urzędzie powiatowym dotyczącego prowincyalnego miasta głównego Moguncyi lub Giessen.

§. 10.

Dla linii od Erfurtu do Moguncyi i przeciwnie — 32 mil — i od Erfurtu do Koblencyi przez Braunfels — 27 mil — ze względu na dłuższe trwanie dotyczących marszów, do uniknienia szkodliwych skutków dla Królewsko-Pruskiego wojska przyznano ze strony Wielko-Xiążęco-Heskiego Rządu dzień odpocznienia w Alsfeld takim sposobem, iż takowy do ułatwienia krain Wielko-Xiążęcych ze sąsiedniemi etapami Vacha we Wielkiém Xięstwie Sasko-Weimar i Hersfeld w Elektoralném Xięstwie Heskiém w przeciągach czasu od trzech do trzech lat się zmienia. Toż ostatnie również ze strony Królewskiego Pruskiego Rządu z rzeczonemi Rządami umówioném zostało i może zatém dzień odpoczynku w Alsfeld dopiero natenczas znów być żądanym, skoro takowy najprzód w Vacha i potém w Hersfeld w każdem przez trzy lata odbytym został.

Gdy też znaczne szkody z takich wielkich i nie przerwanych marszów dziennych dla remontów wynikły, przeto dozwala Wielko-Xiążęco-Heski Rząd, iż dowództwa remontów po odebraniu remontów, bez wstrzymania wymienionych w §. 1. etap, w jednym dniu nie więcéj jak dwie aż do dwóch i pół mili odbywają

zwei und eine halbe Meile zurücklegen und nach drei Marschtagen jedesmal einen Ruhetag halten, wonach die betheiligten Großherzoglichen Behörden mit Anweisung versehen werden sollen.

i po trzech dniach marszu każdą razą jeden dzień odpoczynku mieć mają, o czém interesujące Wielko-Xiążęce władze instrukcye dostać mają.

Artikel III.

Einquartierung und Verpflegung der Truppen und die dafür zu zahlende Vergütigung.

A. Einquartierung und Verpflegung der Mannschaft.

§. 11.

Einzelnen Beurlaubten und sonst nicht im Dienste befindlichen Militairpersonen wird weder Recht auf Quartier, noch auf Verpflegung gegeben.

Diejenigen Truppen aber, welche zu Quartier und Verpflegung berechtigt sind, erhalten solche in der Regel bei den Einwohnern.

Der Großherzoglich Hessischen Regierung bleibt jedoch vorbehalten, die Unterbringung der Truppen, mit Rücksicht auf etwa sich ergebende besondere Umstände, ausnahmsweise auch in heizbaren Baracken zu bewirken; die letzteren müssen mit dem benöthigten Lagerstroh für Unteroffiziere und Gemeine, einem Hakenbrett zum Aufhängen der Armatur und den erforderlichen Tischen, Stühlen oder Bänken versorgt sein.

Jeder Unteroffizier und Gemeine ist gehalten, mit der Einquartierung und Verpflegung in den Baracken zufrieden zu sein, sobald er dasjenige erhält, was er reglementsmäßig zu fordern berechtigt ist.

Die durchmarschirenden Truppen, welche der Marschroute gemäß bei den Unterthanen einquartiert werden, erhalten, auf die Anweisung der Großherzoglichen Etappenbehörden und gegen auszustellende Quittung der Kommandirenden, die Naturalverpflegung vom Quartierwirthe, indem Niemand ohne Verpflegung einquartiert werden soll. Als allgemeine Regel wird in dieser

Artykuł III.

Pomieszczenie i żywność wojska i płacić się mające za to wynagrodzenie.

A. Pomieszczenie i żywność ludzi.

§. 11.

Pojedynczym urlopowanym i innym w służbie nie będącym osobom wojskowym nie nadaje się prawo ani na kwaterę ani na żywność.

Takie wojsko jednakowoż, które ma prawo na kwaterę i żywność, otrzyma zazwyczaj takie przy mieszkańcach.

Wielko-Xiążęco-Heskiemu Rządowi zastrzega się jednakowoż, pomieszczenie osób wojskowych, ze względu na jakiekolwiek okazujące się osobne okoliczności, wyjątkowo też w opalnych barakach uskutecznić; też ostatnie muszą z potrzebną słomą na posłanie dla podoficerów i prostych żołnierzy, listwą do powieszenia armatury i z potrzebnemi stołami, krzesełkami lub ławkami być opatrzone.

Każdy podoficer i żołnierz jest obowiązany kwaterą i żywnością w barakach się kontentować, skoro to otrzyma, co wedle regulaminów żądać jest uprawniony.

Przechodzące wojsko, które na mocy karty dróżnéj u poddanych na kwaterę przychodzi, otrzyma, na przekazanie Wielko-Xiążęcych władz etapowych i za wystawić się mające pokwitowanie dowódzców żywność naturalną od gospodarza kwatery, gdy nikt bez żywności w kwaterze nie ma być pomieszczonym. Jako powszechna reguła ustanawia się w téj mierze,

Hinsicht festgestellt, daß der Offizier sowohl, wie der Soldat, mit dem Tische seines Wirthes zufrieden sein muß.

In den Fällen, wo Quartierträger nur ein einziges heizbares Zimmer besitzen, in welches, wegen Enge des Raumes und Anzahl der zur Familie gehörenden Personen, die Einquartierten nicht aufgenommen werden können, und diesen keine geheizte Schlafstube angewiesen werden kann, wird den Großherzoglichen Ortsvorständen aufgegeben werden, für die nach Verschiedenheit der Jahreszeit erforderliche Bedeckung für die Schlafstätten zu sorgen.

§. 12.

Um schlechter Beköstigung von Seiten des Wirthes, sowie übermäßigen Forderungen von Seiten des Soldaten vorzubeugen, wird Folgendes bestimmt:

Der Unteroffizier und Gemeine und jede zum Militair gehörende Person, die nicht den Rang eines Offiziers hat, kann in jedem Nachtquartier, sei es bei den Einwohnern oder in den Baracken, verlangen:

> nach Zollgewicht zwei Pfund gut ausgebackenes Roggenbrot, $\frac{1}{2}$ Pfund Fleisch nebst Zugemüse und erforderlichem Salz, soviel des Mittags und Abends zu einer reichlichen Mahlzeit gehört.

Frühstück hat der Soldat nicht zu beanspruchen, auch ist er nicht berechtigt, von dem Wirthe Bier, Branntwein oder gar Kaffee zu fordern.

Die Obrigkeiten sollen dagegen dafür sorgen, daß hinreichender Vorrath an Bier und Branntwein in jedem Orte vorhanden ist, und daß der Soldat nicht übertheuert wird.

Die Subaltern-Offiziere, bis zum Hauptmann exkl., erhalten, außer Quartier, Holz und Licht, das nöthige Brot, Suppe, Gemüse und $\frac{1}{2}$ Pfund Fleisch, alles vom Wirthe gehörig gekocht, auch Mittags und Abends bei jeder Mahlzeit eine Bouteille Bier, wie es in der Gegend gebraut wird,

że tak oficer, jako też żołnierz stołem swego gospodarza kontentować się musi.

W przypadkach, gdzie dający kwaterę tylko jednę opałową izbę posiadają, w którą dla zbyt małego miejsca i liczby należących do familii osób żołnierze pomieszczeni być nie mogą, i tymże żadna ogrzana izba do spania przekazaną być nie może, Wielko-Xiążęcy przełożeni miejscowi wezwani zostaną, o pokrycie noclegów według różnicy czasu rocznego potrzebne się starać.

§. 12.

Celem zapobieżenia poślednièj żywności ze strony gospodarza, jako też za wielkim pretensyom ze strony żołnierzy, stanowi się co następuje:

Podoficer i żołnierz prosty i każda do wojska należąca osoba, nie mająca stopnia oficera, może w każdéj kwaterze nocnéj bądź przy mieszkańcach lub w barakach żądać:

> według wagi celnéj dwa funty dobrze wypieczonego chleba żytnego, $\frac{1}{2}$ funta mięsa wraz z jarzyną i potrzebną sól, ile na obiad i kolacyą do doskonałego nasycenia należy.

Śniadania żołnierz żądać nie powinien, również nie ma prawa żądać od gospodarza piwa, wódki lub nawet kawy.

Zwierzchności natomiast o to starać się mają, ażeby dostateczne zasoby piwa i wódki w każdém miejscu były, i ażeby żołnierz nie został przeciążony.

Oficerowie niżsi, aż do kapitana exkl. otrzymują, prócz kwatery, drzewa i światła, potrzebny chleb, zupę, jarzynę i $\frac{1}{2}$ funta mięsa, wszystko to przez gospodarza jak się należy ugotowane, również na obiad i wieczerzą po butelce piwa, jakie się w okolicy robi, w etapie

in der Etappe Bingen aber eine Bouteille Wein; Morgens zum Frühstück Kaffee, Butterbrot und ein Achtel Quart Branntwein.

Bataillonsärzte, Assistenzärzte und Zahlmeister, sowie die mit denselben gleichen Rang habenden Militair-Verwaltungsbeamte, sind wie Subaltern-Offiziere zu verpflegen und einzuquartieren.

Der Hauptmann kann außer der oben erwähnten Verpflegung des Mittags noch ein Gericht verlangen. Regimentsärzte, Militairprediger und Auditeure, sowie die im Range derselben stehenden Militair-Verwaltungsbeamten, sind gleich den Hauptleuten anzusehen.

Bezüglich der Beköstigung der Stabsoffiziere und Generale sind die Quartierträger verpflichtet, für eine angemessene und reichliche Bewirthung Sorge zu tragen.

§. 13.

In der Regel erhält der General drei, der Stabsoffizier zwei, und jeder andere Offizier ꝛc. ein Zimmer. Wenn jedoch in den angewiesenen Orten keine Häuser sich befinden, in welchen die vorgeschriebene Zimmerzahl zu haben wäre, dann werden die Quartiermacher und demgemäß die Königlichen Offiziere sich auch mit weniger Räumlichkeiten begnügen.

§. 14.

Für diese Einquartierung und Verpflegung wird, nach vorgängiger Liquidation, von der Königlich Preußischen Regierung folgende Vergütigung bezahlt:

	Rthlr.	Sgr.	Pf.
für einen Gemeinen oder Unteroffizier, sowie für jede, in deren Rang stehende sonstige Militairperson, auch für einen Offiziersdiener	—	7	6
für einen Lieutenant	—	22	6

Bingen zaś butelkę wina; rano na śniadanie kawę, chleb z masłem i półkwaterkę wódki.

Lekarze batalionu, lekarze assystencyini i płatmistrze, jako też w równym stopniu z nimi będący wojskowi urzędnicy administracyini tak jak oficerowie niżsi żywieni i pomieszczeni być mają.

Kapitanowi prócz powyżéj rzeczonéj żywności na obiad jeszcze jedna potrawa się należy. Lekarze półków, duchowni wojskowi i audytorowie, jako też w ich stopniu stojący wojskowi urzędnicy administracyini zarówno kapitanom się uważają.

Co się tyczy żywności oficerów sztabowych i jenerałów, kwatermistrze są obowiązani, starać się o odpowiednie i doskonałe gościnne przyjęcie.

§. 13.

Zazwyczaj należą się jenerałowi trzy, oficerowi sztabowemu dwa i każdemu innemu oficerowi i t. d. jeden pokój. Jeżeli jednak w przekazanych miejscach nie masz takich budynków, w którychby przepisana liczba pokojów była do dyspozycyi, natenczas kwatermistrze a zatém też Królewscy oficerowie również z mniéj pokojami kontentować się będą.

§. 14.

Za takie pomieszczenie i żywność, po uprzedniéj likwidacyi przez Królewski Pruski Rząd następujące wynagrodzenie się płaci:

	tal.	sgr.	fen.
za jednego prostego żołnierza lub podoficera, jako też od każdéj w ich stopniu stojącéj innéj osoby wojskowéj, również od sługi oficera	—	7	6
od jednego oficera	—	22	6

	Rthlr.	Sgr.	Pf.
für einen Hauptmann oder Rittmeister	1	—	—
für einen Major, Oberstlieutenant oder Oberst (letzterer als Regiments-Kommandeur)	1	15	—
für einen Oberst als Brigade-Kommandeur oder für einen General	2	—	—

und für Militairbeamte die deren Rang entsprechenden Sätze, Alles im 30-Thalerfuß, den Thaler zu 30 Silbergroschen gerechnet.

Für diejenige Zahl von Truppen, welche durch die vorausgesendeten Quartiermacher zeitig (Art. II. §. 9.) oder, wenn diese zu spät eingetroffen, für diejenige Zahl, welche nach §. 9. schriftlich angemeldet, und für deren Unterkommen und Verpflegung bereits Verfügung getroffen war, ist die Entschädigung vollständig zu leisten, wenn auch nur eine geringere Zahl wirklich eintrifft, insoweit nicht im vorkommenden Falle mit den Quartierwirthen, welche für die ausgebliebenen Mannschaften Anschaffungen gemacht hatten, eine billigere Vereinbarung zu erreichen ist.

Brot, welches etwa an die Truppen von der Militairbehörde vertheilt worden ist, kann den Quartierträgern auf die zu beanspruchende reglementsmäßige Entschädigung nicht in Anrechnung gebracht werden.

Für eine jede Wachtstube welche den Königlich Preußischen Truppen auf der Etappenstraße in der erforderlichen Größe mit den gewöhnlichen Wachtutensilien versehen anzuweisen bleibt, werden in den sechs Wintermonaten, nämlich in den Monaten Oktober, November, Dezember, Januar, Februar und März für das Feuerungs- und Erleuchtungsmaterial zwölf Silbergroschen, in den sechs Sommermonaten, nämlich im April, Mai, Juni, Juli, August und September aber sechs Silbergroschen für jeden Tag, wo sich eine Wache darin befindet, in Ansatz gebracht.

	tal.	sgr.	fen.
od jednego kapitana lub rotmistrza	1	—	—
od jednego majora, oberstlejtnanta albo półkownika (ostatni jako komenderujący półku)	1	15	—
od jednego obersztа jako komenderującego brygadę albo od jednego jenerała	2	—	—

i od urzędników odpowiednie ich stopniu pozycye, wszystko w stopie 30 talarów, talar po 30 srebrnych groszy rachując.

Za liczbę wojska, które przez naprzód wysłanych kwatermistrzów rychło (Art. II. §. 9.) albo, jeżeli ciż za późno przybyły, za tą liczbę, która wedle §. 9. piśmiennie zameldowaną i dla któréj pomieszczenia i żywności przysposobienie już rozporządzoném było, wynagrodzenie spełna się ma uiszczać, chociaż tylko mniejsza liczba istotnie przybywa, o ile w zachodzącym przypadku z gospodarzami dającymi kwaterę, którzy dla nie przybywających ludzi przygotowania uczynili, tańsze pojednanie się nie da osięgnąć.

Chleb, któryby osobom wojskowym przez władzę wojskową podzielony został, dającym kwaterę na żądane regulaminowe wynagrodzenie porachowanym być nie może.

Za każdą izbę strażniczą, która Królewsko-Pruskiemu wojskowi na drodze etapowéj w potrzebnéj wielkości ze zwyczajnemi utensyliami strażniczemi opatrzoną, przekazaną być musi, w sześciu miesiącach zimowych, to jest w miesiącach Październiku, Listopadzie, Grudniu, Styczniu, Lutym i Marcu za materyał opałowy i oświetlanie dwanaście srebrnych groszy, w sześciu miesiącach letnich, to jest w Kwietniu, Maju, Czerwcu, Lipcu, Sierpniu i Wrześniu zaś sześć srebrnych groszy za każdy dzień, którego się warta w niéj znajduje, na rachunek się stawi.

§. 15.

Weiber und Kinder sollen in der Regel weder Quartier noch Verpflegung erhalten. Sollte indeß ausnahmsweise dieses nicht vermieden werden können, so ist diese Berechtigung auf Quartier und Verpflegung in der Marschroute besonders zu bemerken und werden alsdann sowohl die Frauen als die Kinder gleich den Soldaten gegen die oben festgesetzte Entschädigung einquartiert und verpflegt.

Dagegen können die Frauen und Kinder der Offiziere auf Quartier und Verpflegung nie Anspruch machen.

§. 16.

Wenn durchmarschirende Königlich Preußische Soldaten ꝛc. unterwegs krank werden, so sind dieselben der nächsten Königlich Preußischen Etappen-Inspektion zu überweisen.

Sollte die Erkrankung derartig sein, daß diese Ueberweisung nicht möglich ist, so wird die betreffende Großherzoglich Hessische Verwaltungsbehörde für eine ordnungsmäßige Verpflegung der Erkrankten, wenn angängig in Krankenhäusern, Sorge tragen. Die dadurch entstehenden Kosten, insbesondere auch das nach der Großherzoglichen Medizinalordnung zu berechnende Honorar des Arztes und Wundarztes, die nach der Großherzoglichen Apothekertaxe zu berechnenden Kosten für Medikamente u. s. w., sind, nachdem sie von einer Großherzoglich Hessischen oberen Verwaltungsbehörde festgestellt worden, von der Königlich Preußischen Behörde alsbald zu bezahlen.

B. Verpflegung, Transport und nächtliche Bewachung der Militair-Arrestaten.

§. 17.

a) Wo direkte Verbindung durch Eisenbahn oder Dampfschiffe besteht, soll die Beförderung

§. 15.

Kobiety i dzieci zazwyczaj ani kwatery ani żywności otrzymać nie mają. Gdyby toż jednak wyjątkowo unikaném być nie mogło, natenczas uprawnienie to na kwaterę i żywność w karcie dróżnéj osobnie ma być zapisaném i będą wtedy tak żony jako i dzieci zarówno żołnierzom za powyżéj ustanowione wynagrodzenie pomieszczone i żywione.

Jednakowoż żony i dzieci oficerów kwatery i żywności żądać nie mogą.

§. 16.

Jeżeli przechodzący Królewsko-Pruscy żołnierze i t. d. na podróży zachorują, natenczas ciż najbliższéj Krolewsko-Pruskiéj inspekcyi etapowéj przekazani być mają.

Gdyby zachorowanie takiem być miało, że przekazanie to nie jest możebném, natenczas dotycząca Wielko-Xiążęco-Heska władza administracyina o porządną żywność zachorowanych, ile może w lazaretach staranie mieć będzie. Wynikające przez to koszta, w szczególności również remuneracya lekarza i chirurga według Wielko-Xiążęcéj ordynacyi medycynalnéj porachować się mająca, według Wielko-Xiążęcéj taxy aptekarskiéj porachować się mające koszta za lekarstwo i t. d., po ustanowieniu takowych ze strony Wielko-Xiążęco-Heskiéj wyższéj władzy administracyinéj, przez Królewską Pruską władzę spiesznie zapłacone być mają.

B. Żywność, transport i nocny dozór nad aresztantami wojskowymi.

§. 17.

a) Gdzie prosta komunikacya koleją żelazną lub okrętem parowym istnieje, tam tran-

der Militair-Arrestaten per Eisenbahn resp. Dampfschiff, ohne Benutzung der im §. 1. festgestellten Etappen, stattfinden.

Die Ablieferung der Militair-Arrestaten Seitens der Großherzoglich Hessischen Begleitmannschaften an die nächste Königlich Preußische Behörde wird von der Großherzoglich Hessischen Regierung verfügt werden.

b) Die Verpflegung der Militair-Arrestaten wird in demselben Betrage vergütet, welcher im §. 14. der gegenwärtigen Konvention für die Verpflegung der durchmarschirenden Militairs überhaupt festgesetzt worden ist.

c) Die Eskortirung (durch Gensdarmerie oder Sicherheitswache) wird mit sechs Silbergroschen auf die Meile für jeden Eskortirenden, sei dieser nun zu Fuß oder zu Pferde, bezahlt.

d) Die Zahl der eskortirenden Mannschaft wird jedesmal von den Königlich Preußischen Behörden unter dem Vorbehalte bestimmt werden, daß es den Großherzoglich Hessischen Behörden überlassen bleibe, die Eskorte in einzelnen Fällen, wenn Widersetzlichkeit zu besorgen ist, zu verstärken.

e) In Etappenplätzen, wo Garnison liegt, wird für die nächtliche Bewachung und Verwahrung des Arrestaten keine besondere Vergütung geleistet.

Dagegen wird an denjenigen Etappenorten, die keine Garnison haben, und in den Fällen, wo alldort kein entbehrlicher, leerer und gutverwahrter Raum mehr vorhanden und die Bewachung in einem weniger gesicherten Lokale unvermeidlich ist, Königlich Preußischer Seits eine Entschädigung von acht Silbergroschen für jeden Wächter bezahlt.

f) Auf allen Etappenplätzen ohne Ausnahme aber wird die Heizung und Beleuchtung der

sport aresztantów wojskowych koleją żelazną resp. okrętem parowym bez używania w §. 1. ustanowionych etapów nastąpić musi.

Oddanie aresztantów wojskowych ze strony Wielko-Xiążęco-Heskich ludzi dozorujących do najbliższéj Królewsko-Pruskiéj władzy rozporządzoném zostanie przez Wielko-Xiążęcy Rząd Heski.

b) Żywność aresztantów wojskowych w téj saméj kwocie się zapłaci, która w §. 14. niniejszéj konwencyi za żywność przechodzącego wojska w ogóle jest ustanowioną.

c) Eskorta (przez żandarmeryę lub wartę bezpieczeństwa) po sześć srebrnych groszy za mile, dla każdego eskortującego, czy tenże jest pieszo czy konnym, się zapłaci.

d) Liczba eskortujących ludzi za każdą razą przeznaczoną będzie przez władze Królewsko-Pruskie, pod zastrzeżeniem, iż Wielko-Xiążęco-Heskim władzom się pozostawia, eskortę w pojedynczych przypadkach, jeżeli oporu obawiać się można, powiększyć.

e) W miejscach etapowych, gdzie garnizon się znajduje, za nocny dozór i pomieszczenie aresztanta żadne osobne wynagrodzenie się nie płaci.

Natomiast w takich miejscach etapowych, które garnizonu nie mają, i w przypadkach, gdzie tamże żadne do dyspozycyi będące, próżne i dobrze zabezpieczone miejsce się już nie znajduje, i dozór w mniéj zabezpieczonym lokalu niezbędnie nastąpić musi, ze strony Królewsko-Pruskiéj wynagrodzenie ośmiu srebrnych groszy za każdego strażnika płaconém zostanie.

f) W wszelkich miejscach etapowych zaś bez wyjątku opał i światło miejsc przechowania

Verwahrungsorte der daselbst eintreffenden Preußischen Militair-Arrestaten, wenn jener Aufwand blos um dieser letzteren willen geschieht, für jede Nacht in den sechs Wintermonaten mit sechs Silbergroschen, in den sechs Sommermonaten aber mit drei Silbergroschen vergütet.

C. Einquartierung und Verpflegung der Pferde.

§. 18.

Die Etappenbehörden und Ortsobrigkeiten werden gehörig dafür sorgen, daß den Pferden stets möglichst gute, reinliche Stallung angewiesen wird.

Ist der Einquartierte mit der seinen Pferden eingeräumten Stallung nicht zufrieden, so hat er seine Beschwerde bei der Ortsobrigkeit anzubringen. Es wird dagegen Königlich Preußischer Seits bei großer Verantwortung untersagt, daß die Militairpersonen, welchen Rang sie auch haben mögen, die Pferde der Quartierwirthe eigenmächtig aus dem Stalle ziehen und die ihrigen dagegen hineinbringen lassen. Der Stallwirth ist verpflichtet an Stallrequisiten: Eimer, Besen und brennende Laterne zu stellen. Dagegen verbleibt ihm der Dünger.

§. 19.

Der Fouragebedarf wird durch Lieferanten in ein in dem Etappen-Hauptorte zu errichtendes Etappenmagazin, für dessen Lokal die Lieferanten selbst zu sorgen haben, herbeigeschafft.

Die Lieferanten haben dann auch für die zur Herbeischaffung und Vertheilung der Fourage nöthigen Fuhren selbst zu sorgen und besteht für Großherzoglich Hessische Unterthanen in dieser Beziehung an sich keine Verpflichtung.

Die Lieferung soll von der Großherzoglichen Etappenbehörde für einen, von dem Königlich

przybywających tamże Pruskich aresztantów wojskowych, jeżeli owy wydatek tylko dla tych ostatnich się dzieje, za każdą noc w sześciu miesiącach zimowych po sześć srebrnych groszy, w sześciu miesiącach letnich zaś po trzy srebrne grosze się zapłaci.

C. Pomieszczenie i żywność koni.

§. 18.

Władze etapowe i zwierzchności miejscowe należycie o to staranie mieć będą, ażeby koniom zawsze ile może dobre, czyste stajnie były przekazane.

Jeżeli pomieszczony z przekazanéj swoim koniom stajni nie jest kontent, natenczas swoje zażalenie u zwierzchności miejscowéj donieść powinien. Zakazuje się jednakowoż z Królewsko-Pruskiéj strony pod wielką odpowiedzialnością, ażeby osoby wojskowe, którego bądź stopnia, konie dających kwaterę samowładnie ze stajni nie wyprowadzili a w ich miejsce swoje zaprowadzili. Gospodarz stajni jest obowiązany, rekwizyta stajenne stawić: węborki, miotły i laternię palącą. Jemu natomiast gnój pozostaje.

§. 19.

Potrzeba obroku przez liferantów do magazynu etapowego w główném miejscu etapowém urządzić się mającego, którego lokale liferanci sami przysposobić powinni, się obmyśla.

Liferanci potém również sami staranie mieć muszą o fury potrzebne do przywożenia i podzielania obroku, i nie istnieje w tym względzie dla poddanych Wielkiego Xięstwa Heskiego żaden obowiązek.

Liferunek przez Wielko-Xiążęcą władzę etapową na czas ze strony Królewsko-Pru-

Preußischen Etappen-Inspektor zu bestimmenden Zeitraum öffentlich versteigert und dem Mindestfordernden übertragen werden. Nur wenn der Königlich Preußische Etappen-Inspector mit dem Erfolge der ersten Versteigerung zufrieden ist, hat es bei dieser Versteigerung sein Bewenden; wenn ihm aber die Preise zu hoch erscheinen, so kann er auf einen zweiten Versteigerungstermin antragen. Giebt auch der zweite Termin kein dem Königlichen Interesse zusagendes Resultat, so bleibt es der Königlich Preußischen Regierung überlassen, direkt oder aus freier Hand die nöthigen Versorgungsmaaßregeln hinsichtlich der erforderlichen Fourage zu treffen.

§. 20.

Die Fourage-Rationen werden auf Anweisung der Großherzoglich Hessischen Etappenbehörden und gegen Quittung des Empfängers aus dem Etappenmagazin von den Lieferanten an die Königlichen Truppen verabreicht und die dabei entstehenden Streitigkeiten von der Etappenbehörde sofort entschieden.

§. 21.

Die Königlich Preußische Regierung bezahlt an die Großherzoglich Hessische Regierung und diese an die Lieferanten den Werth der abgelieferten Fourage, worüber sich letztere mit ordnungsmäßigen Quittungen ausweisen, nach dem Versteigerungspreise.

§. 22.

Wenn die Zeit es nicht erlaubt, die Fourage aus dem Etappenmagazin herbeizuschaffen, und daher ausnahmsweise die zu dem Etappenbezirk gehörenden bequartierten Ortschaften unvermeidlicher Weise die Fourage im Orte selbst liefern müssen, so steht es den Gemeinden jederzeit frei, solche nach Hessischem Maaß und Gewicht selbst auszugeben, und haben die Kommandirten der Detaschements dieselben von der Ortsobrigkeit zur weiteren Distribution gegen ordnungsmäßige, gehörig autorisirte Quittungen in Empfang zu nehmen;

skiego inspektora etapowego ustanowić się mający publicznie ma być wylicytowany i najmniéj żądającemu przekazany. Tylko jeżeli Królewsko-Pruski inspektor etapowy z rezultatu pierwszéj licytacyi jest kontent, przy tejże licytacyi się pozostaje, jeżeli mu jednakowoż ceny się zdają za wysokie, natenczas wolno mu, o nowy termin licytacyiny wniosek uczynić. Jeżeli również drugi termin nie okaże rezultatu odpowiedniego interesowi Królewskiemu, natenczas Królewskiemu Rządowi Pruskiemu się pozostawia, wprost lub z wolnéj ręki potrzebne środki opatrzenia co do potrzebnego obroku rozpocząć.

§. 20.

Racye furażowe na rozporządzenie Wielko-Xiążęco-Heskich władz etapowych i za pokwitowaniem odbierającego z magazynu etapowego przez liferantów Królewskiemu wojskowi wydane i wynikające przytém spory przez władzę etapową natychmiast rozstrzygnięte zostaną.

§. 21.

Królewsko-Pruski Rząd zapłaci Wielko-Xiążęco-Heskiemu Rządowi a tenże liferantom wartość wydanego furażu, o czém ciż ostatni z dostatecznemi kwitami się wykazują, według ceny licytowania.

§. 22.

Jeżeli czas nie dozwala, obrok z magazynu etapowego przywieść a zatém wyjątkowo przynależące do obwodu etapowego kwaterem obciążone miejscowości koniecznym sposobem obrok w miejscu samém liferować muszą, natenczas gminom każdego czasu wolno, takowy według Heskiéj miary i wagi wydać i powinni komenderowani oddziałów takowy od zwierzchności miejscowéj do dalszéj dystrybucyi za regulaminowe, należycie autoryzowane kwity odbierać. Heska miara i waga

das Hessische Maaß und Gewicht der Preußischen Rationen ist deshalb allen Ortsbehörden von der Etappenkommission bekannt zu machen.

Im Falle die Quittungen überhaupt verweigert oder vor dem Abmarsche der Truppen den Ortsobrigkeiten gar nicht eingehändigt werden, so soll die von der Etappenbehörde pflichtmäßig geschehene Attestation der auf die Marschroute geleisteten Lieferungen als gültige Quittung angenommen werden.

§. 23.

Die Königlich Preußische Regierung verpflichtet sich, im Falle die Fourage ausnahmsweise nicht aus dem Etappenmagazin, sondern von den Quartiergebern oder den Gemeinden geliefert wird, solche nach den von der Großherzoglich Hessischen Verwaltungsbehörde bescheinigten Marktpreisen durch Vermittelung der Königlich Preußischen Etappenbehörde an die erstere zur weiteren Vertheilung an die Empfangsberechtigten zu zahlen.

§. 24.

Für kranke, zurückgelassene Pferde werden die Kurkosten auf durch die Großherzoglichen Etappenbehörden attestirte Rechnungen von der Königlich Preußischen Regierung vergütet.

§. 25.

Alle sonstigen Bedürfnisse, als Wagenreparaturen, Pferdebeschlag, Schuhe und dergleichen mehr, sind von den Truppen gleich baar zu bezahlen.

Artikel IV.

Verabreichung des Vorspanns und Stellung der Fußboten.

§. 26.

Für Transportmittel aller Art, sowie für die erforderlichen Boten hat die Königlich Preußische Regierung durch ihre Behörden selbst zu sorgen.

Pruskich racyi dla tego wszelkim władzom miejscowym przez komisyę etapową ogłoszoną być powinna.

W przypadku, jeżeli kwity w ogóle odmówione albo przed wymaszerowaniem wojska władzom miejscowym wcale wyręczone nie zostają, natenczas przez władzę etapową sumiennie wystawiony atest liferunków na kartę dróżną uiszczonych za ważny kwit ma być przyjętym.

§. 23.

Królewsko-Pruski Rząd zobowięzuje się na przypadek, jeżeli furaż wyjątkowo nie z magazynu etapowego, lecz przez dających kwaterę albo gminy liferowany zostaje, takowy według cen targowych przez Wielko-Xiążęco-Heską władzę administracyiną poświadczonych za pośrednictwem Królewsko-Pruskiéj władzy etapowéj do pierwszéj celem dalszego podzielania na ręce uprawnionych do odebrania, zapłacić.

§. 24.

Za chore, pozostawione konie koszta kuracyi na rachunki, przez Wielko-Xiążęce władze etapowe poświadczone, Królewski Pruski Rząd zapłaci.

§. 25.

Wszelkie inne potrzeby, jako to, reparatury wozów, okucie koni, trzewiki i tym podobne, przez wojsko natychmiast w gotowiźnie zapłacone być mają.

Artykuł IV.

Udzielenie podwodu i stawienie posłańców pieszych.

§. 26.

O środki transportowe wszelkiego rodzaju, jako też o potrzebnych posłańców Królewski Pruski Rząd przez swoje władze sam staranie

Die Großherzoglich Hessischen Behörden sind jedoch verpflichtet, ihnen hierbei jede mögliche Unterstützung zu Theil werden zu lassen.

mieć musi. Wielko-Xiążęco-Heskie władze są jednakowoż obowiązane, im przytém każdą podobną pomoc udzielić.

Artikel V.

Aufrechthaltung der Ordnung und militairischen Polizei.

§. 27.

Anstände, welche zwischen den Bequartierten und den Soldaten entstehen sollten, werden von den Großherzoglichen Etappenbehörden und den kommandirenden Königlich Preußischen Offizieren, wie auch, wo es nöthig sein sollte, unter der Dazwischenkunft des Königlich Preußischen Etappen-Inspektors gemeinschaftlich beseitigt.

Die Großherzogliche Etappenbehörde ist berechtigt, jeden Unteroffizier oder Soldaten, welcher sich thätliche Mißhandlungen seines Wirthes oder eines anderen Großherzoglichen Unterthanen erlauben sollte, zu arretiren und an den Kommandirenden zur weiteren Untersuchung und Bestrafung abzuliefern.

Ein durch Exzesse der durchmarschirenden Truppen etwa entstehender Schade wird durch drei verpflichtete und ihrer Unterthanenpflichten für diesen Akt entlassene Taxatoren, mit Zuziehung des Königlich Preußischen Etappen-Inspektors, abgeschätzt und der Durchschnittsbetrag der Abschätzungen von der Königlich Preußischen Behörde vergütet.

§. 28.

Die Königlich Preußischen kommandirenden Offiziere sowohl, wie die Großherzoglich Hessischen Etappenbehörden sind angewiesen, stets mit Eifer und Ernst dahin zu trachten, daß zwischen den Bequartierten und den Soldaten ein guter Geist der Eintracht erhalten werde, und daß die Einwohner willig diejenigen Lasten tragen, welche,

Artykuł V.

Utrzymanie porządku i policyi wojskowéj.

§. 27.

Wątpliwości, któreby między dającym kwaterę i żołnierzami wyniknąć miały, przez Wielko-Xiążęce władze etapowe i komenderujących Królewsko-Pruskich oficerów, jako też, gdzieby miało być potrzebném, pod przystąpieniem Królewsko-Pruskiego inspektora etapowego spólnie załatwione zostaną.

Wielko-Xiążęca władza etapowa jest upoważniona, każdego podoficera albo żołnierza, któryby się miał dopuszczać czynnych skrzywdzeń swego gospodarza albo któregokolwiek innego Wielko-Xiążęcego poddanego, za aresztować i komenderującemu do dalszego śledztwa i ukarania oddać.

Przez excesa przechodzącego wojska wynikająca szkoda przez trzech zobowiązanych i od swych obowiązków poddaństwa dla tego aktu uwolnionych taxatorów, z przywezwaniem Królewsko-Pruskiego inspektora etapowego otaxowana i suma przecięciowa tax przez Królewską Pruską władzę bonifikowaną zostanie.

§. 28.

Królewscy Pruscy oficerowie komenderujący tak jako też Wielko-Xiążęco-Heskie władze etapowe mają wezwanie, zawsze z gorliwością starać się o to, aby pomiędzy gospodarzami i żołnierzami trwały duch zgody został utrzymany i aby mieszkańcy chętnie te ciężary ponosili, które podług natury rzeczy nie uchy-

der Natur der Sache nach, nicht ganz gehoben, aber durch ein billiges Benehmen von beiden Seiten gemildert werden können.

§. 29.

Die Königlich Preußischen Truppen, welche auf eine der genannten Militairstraßen instradirt werden, sollen jedesmal von dem Inhalte dieser Konvention, soweit es nöthig ist, vollständig unterrichtet und zu deren Befolgung angewiesen werden, sowie die erforderlichen Auszüge aus derselben auf allen Etappen zur Nachricht bekannt gemacht und affigirt werden sollen.

Artikel VI.

Liquidation der zu leistenden Vergütungen.

§. 30.

Bei Durchmärschen ganzer Truppenabtheilungen und größerer, unter Führung von Offizieren marschirender Detaschements müssen die Vergütungen für die an die Truppen geschehenen Leistungen nach den konventionsmäßig festgestellten Sätzen in der Regel direkt und sogleich von den Truppen-Abtheilungen an die Großherzogliche Etappen-Kommission in deren Büreau gegen Vorlage der von den Kommandoführern ausgestellten Empfangs-Bescheinigungen (event. gegen deren Zusendung durch Post) und unter Ertheilung von Gegenbescheinigungen über die gezahlten Beträge bezahlt werden.

Nur wegen Vergütung der Leistungen für einzeln durchmarschirende Soldaten und für die kleinen, ohne Offiziere marschirenden Detaschements, sowie für seltene Ausnahmefälle, in welchen für größere Detaschements die direkte sofortige Bezahlung durch die Truppen nicht bewirkt werden konnte, tritt ein Liquidationsverfahren ein, und zwar, nach der Wahl der Großherzoglichen Be-

lone, jednakowoż przez słuszne obustronne znoszenie się znacznie ulekszone być mogą.

§. 29.

Królewsko-Pruskie wojsko, które na jednéj z wymienionych dróg wojskowych instradowaném zostaje, za każdą razą o treści niniejszéj konwencyi, o ile potrzebném, zupełnie ma być uwiadomioném i do zachowania być wezwaném, jak niemniéj potrzebne wyciągi z takowéj na wszystkich etapach do wiadomości ogłoszone i wywieszone być mają.

Artykuł VI.

Likwidacya płacić się mających wynagrodzeń.

§. 30.

Przy przechodach całkich oddziałów wojskowych i większych, pod przewodnictwem oficerów maszerujących oddziałów, muszą wynagrodzenia za uiszczone wojskowi prestacye według konwencyonalnie ustanowionych pozycyi zazwyczaj wprost i natychmiast przez wydziały wojskowe Wielko-Xiążęcéj komisyi etapowéj w biórze takowéj za przedłożeniem wystawionych przez przewodników poświadczeń odebrania (ewent. za przysłaniem takowych przez pocztę) i pod udzieleniem świadectw przeciwnych względem kwot płaconych być zapłacone.

Tylko względem bonifikowania prestacyi dla pojedynczo przechodzących żołnierzy i dla małych bez oficerów maszerujących oddziałów, jako też dla rzadkich przypadków wyjątkowych, w których dla większych oddziałów proste natychmiastowe zapłacenie przez wojsko uskutecznionem być nie mogło, postępowanie likwidacyine wstępuje, a to według wy-

hörde, entweder in jedem einzelnen Falle sogleich oder vierteljährlich.

Bei dieser Liquidation hat der Großherzogliche Etappenkommissär als Beläge für seine Forderungen der Königlich Preußischen Etappen-Inspektion nur die von den Kommandoführern ausgestellten Empfangsbescheinigungen vorzulegen, worauf, wenn diese richtig befunden werden und der Abschluß darnach erfolgt sein wird, die Zahlung dafür sogleich in dem Büreau des Großherzoglichen Etappenkommissärs zu leisten ist. Sollten hierbei Quittungen vorkommen, denen die ordnungsmäßige Form fehlt, so soll das Fehlende aus den pflichtmäßig geführten Etappenbüchern der Großherzoglichen Etappenbehörden ergänzt werden.

boru Wielko-Xiążęcéj władzy, albo w każdym pojedynczym przypadku natychmiast albo kwartalnie.

Przy tejże likwidacyi powinien Wielko-Xiążęcy komisarz etapowy jako dowody za swoje pretensye Królewsko-Pruskiéj inspekcyi etapowéj tylko wystawione przez przewodników poświadczenia odebrania przedłożyć, poczém, jeżeli rzetelnemi uznane zostają, i skoro zamknięcie w téj mierze nastąpi, zapłata za takowe natychmiast w biórze Wielko-Xiążęcego komisarza etapowego uiszczoną być musi. Gdyby przytém kwity zachodzić miały, którym porządna forma brakuje, natenczas brakujące z sumiennie prowadzonych xiąg etapowych Wielko-Xiążęcych władz etapowych uzupełnioném być musi.

Artikel VII.

Allgemeine Bestimmungen.

§. 31.

Die vorstehende Etappenkonvention tritt mit dem ersten des auf deren Publikation im Großherzogthum folgenden Monats in Kraft und ist von diesem Tage an auf zehn Jahre abgeschlossen. Falls jedoch der Vertrag von einem oder dem andern der kontrahirenden Staaten nicht spätestens ein halbes Jahr vor dem Ablaufe gekündigt wird, so soll derselbe für ein weiteres Jahr und so fort von Jahr zu Jahr verlängert angesehen werden. Es bleibt dabei vorbehalten, daß für den Fall eines während der Dauer des Vertrags eintretenden Krieges, den Umständen nach, die etwa nothwendig abzuändernden Bestimmungen durch eine besondere Uebereinkunft festgesetzt werden sollen.

Artykuł VII.

Ogólne postanowienia.

§. 31.

Powyższa konwencya etapowa z 1. miesiąca po publikacyi we Wielkiém Xięstwie następującego w moc wstępuje i zawarta jest od tegoż dnia na dziesięć lat. Jeżeli jednakowoż umowa przez jedno albo drugie z kontraktujących Państw najpóźniéj pół roku przed upływém wypowiedzoną nie zostanie, natenczas takowa na dalszy rok, i tak daléj od roku do roku za przedłużoną ma być uważaną. Zastrzega się przytém, iż w przypadku wojny podczas umowy następującéj, według okoliczności którekolwiek koniecznie odmienić się mające postanowienia osobną umową ustanowione być mają.

§. 32.

Gegenwärtiger Vertrag soll landesherrlich ratifizirt und die Auswechselung der Ratifikations-

§. 32.

Niniejsza umowa Monarszo ma być ratyfikowaną i wymiana dokumentów ratyfikacyi-

Urkunden binnen zwei Monaten zu Berlin bewirkt werden.

Zu Urkund dessen haben die beiderseitigen Bevollmächtigten gegenwärtigen Vertrag unterzeichnet und untersiegelt.

So geschehen Berlin, den 8. und Breslau, den 9. Oktober 1860.

Friedrich Hellwig.
(L. S.)

Julius v. Hartmann.
(L. S.)

Franz Arnold v. Biegeleben.
(L. S.)

Vorstehender Vertrag ist ratifizirt worden, und hat die Auswechselung der Ratifikations-Urkunden am 10. November d. J. zu Berlin stattgefunden.

nych w przeciągu dwóch miesięcy w Berlinie uskutecznioną.

Na dowód tegoż obustronni pełnomocnicy niniejszą umowę podpisali i podpieczętowali.

Tak się działo w Berlinie, dnia 8. i w Wrocławiu, dnia 9. Października 1860.

Fryderyk Hellwig.
(L. S.)

Juliusz Hartmann.
(L. S.)

Franciszek Arnold Biegeleben.
(L. S.)

Powyższa umowa jest ratyfikowaną a wymiana dokumentów ratyfikacyinych dnia 10. Listopada r. b. w Berlinie nastąpiła.

(Nr. 5283.) Privilegium wegen Ausgabe auf jeden Inhaber lautender Neustadt-Magdeburger Stadt-Obligationen zum Betrage von 25,000 Thalern. Vom 8. Oktober 1860.

Im Namen Sr. Majestät des Königs:

Wir Wilhelm, von Gottes Gnaden Prinz von Preußen, Regent.

Nachdem der Magistrat der Stadt Neustadt-Magdeburg mit Genehmigung der Stadtverordnetenversammlung darauf angetragen hat, die zum

(No. 5283.) Przywilej względem wydania na każdego dzierzyciela opiewających Nowego miasta Magdeburgskich obligacyi miejskich w ilości 25,000 talarów. Z dnia 8. Października 1860.

W imieniu Najjaśniejszego Króla.

My Wilhelm, z Bożéj łaski Xiążę Pruski, Regent.

Gdy magistrat miasta Nowego miasta Magdeburga z przyzwoleniem zebrania deputowanych miejskich o to wniosek uczynił, wydatki

Bau eines Schulhauses für die neu errichtete Bürgerschule, zur Beschaffung einer zweiten Dampfmaschine für die städtische Wasserkunst und zum Ankauf eines Grundstücks, auf welchem die städtischen Wasserwerke angelegt worden sind, erforderlichen Ausgaben durch ein Anlehen von 25,000 Rthlrn. decken und zu diesem Zwecke auf jeden Inhaber lautende, mit Zinsscheinen versehene Stadt-Obligationen ausgeben zu dürfen, ertheilen Wir in Gemäßheit des §. 2. des Gesetzes vom 17. Juni 1833. wegen Ausstellung von Papieren, welche eine Zahlungsverpflichtung auf jeden Inhaber enthalten, durch gegenwärtiges Privilegium zur Ausstellung von 25,000 Rthlrn. Neustadt-Magdeburger Stadt-Obligationen, welche nach dem anliegenden Schema in 250 Apoints zu 100 Rthlrn. auszufertigen, mit fünf vom Hundert jährlich zu verzinsen und, von Seiten der Gläubiger unkündbar, nach dem festgestellten Tilgungsplane durch Ausloosung oder Ankauf innerhalb vierzig Jahren von der Zeit der Emission an zu amortisiren sind, mit Vorbehalt der Rechte Dritter, die landesherrliche Genehmigung, ohne jedoch dadurch den Inhabern der Obligationen in Ansehung ihrer Befriedigung eine Gewährleistung Seitens des Staates zu bewilligen.

Urkundlich unter Unserer Höchsteigenhändigen Unterschrift und beigedrucktem Königlichen Insiegel.

Gegeben Baden-Baden, den 8. Oktober 1860.

(L. S.) Wilhelm, Prinz von Preußen, Regent.

v. d. Heydt. v. Patow. Gr. v. Schwerin.

potrzebne do budowy domu szkolnego dla nowo założonéj szkoły obywatelskiéj, do urządzenia drugiéj machiny parowéj dla miejskiego kunsztu wodnego, i do nakupienia gruntu, na którym miejskie zakłady wodne założone zostały, pożyczką 25,000 tal. obmyślić, i aby mu wolno było, na ten cel na każdego dzierzyciela opiewające, poświadczeniami prowizyinemi opatrzone obligacye miejskie wydać, przetoś My stósownie do §. 2. ustawy z dnia 17. Czerwca 1833. względem wystawienia papierów obowiązek do zapłaty na każdego dzierzyciela zawierających, niniejszym przywilejem do wystawienia 25,000 talarów Nowego miasta Magdeburgskich obligacyi miejskich, które według dołączonego wzoru we 250 kwotach po 100 talarów wygotowane, po pięć od sta corocznie prowizyą opłacane i, ze strony wierzycieli niewypowiedzialne, według ustanowionego planu umorzenia przez wylosowanie albo kupnem w przeciągu czterdziestu lat od czasu emisyi amortyzowane być mają, ze zastrzeżeniem praw trzecich osób, Monarsze przyzwolenie udzielamy, nie nadając jednakowoż przez to dzierzycielom obligacyi co do ich zaspokojenia rękojmię ze strony Rządu.

Na dowód Nasz Najwyższy Własnoręczny podpis i Królewska pieczęć wyciśniona.

Dan Baden-Baden, dnia 8. Października 1860.

(L. S.) Wilhelm, Xiażę Pruski, Regent.

von der Heydt. Patow. Hr. Schwerin.

Neustadt=Magdeburger
Stadtwappen.

Neustadt=Magdeburger Stadt=Obligation
über
Einhundert Thaler

№ .....

Ausgefertigt in Gemäßheit des landesherrlichen Privilegiums vom ....
Gesetz=Sammlung de 1860. S. .....

Wir Magistrat der Stadt Neustadt bei Magdeburg urkunden und bekennen hiermit, daß der Inhaber dieses Schuldscheins der hiesigen Stadt ein Darlehn von 100 Rthlrn., schreibe:

Einhundert Thalern

Kurant gegeben hat, dessen Empfang wir hiermit bescheinigen. Diese Schuldsumme bildet einen Theil des zur Befriedigung mehrerer dringenden Kommunalbedürfnisse in Gemäßheit des Allerhöchsten Privilegiums vom .... aufgenommenen Darlehns von 25,000 Rthlrn. Die Rückzahlung dieses Darlehns geschieht binnen spätestens vierzig Jahren von der Emission der Obligationen ab nach Maaßgabe des festgestellten Tilgungsplans dergestalt, daß die darin jährlich ausgeworfene Amortisationsrate in den Haushaltsetat aufgenommen und aus diesem Tilgungsfonds die Stadt=Obligationen vermittelst Ausloosung oder freien Ankaufs binnen spätestens vierzig Jahren eingelöst werden. Die Stadtgemeinde Neustadt bei Magdeburg behält sich das Recht vor, den Tilgungsfonds durch größere Ausloosungen zu verstärken, sowie sämmtliche noch umlaufende Schuldverschreibungen zu kündigen. Den Gläubigern steht kein Kündigungsrecht zu. Die ausgeloosten, sowie die gekündigten Schuldverschreibungen werden unter Bezeichnung ihrer Nummer, sowie des Termins, an welchem die Rückzahlung erfolgen soll, öffentlich bekannt gemacht. Diese Bekanntmachung erfolgt drei Monate vor dem Zahlungstermine in dem Amtsblatte der Königlichen Regierung zu Magdeburg und im Staats=Anzeiger. Jedesmal, sobald eines dieser Blätter eingehen sollte, wird nach Bestimmung der Königlichen Regierung ein entsprechendes anderes Blatt gewählt werden. Bis zu dem Tage, an welchem solchergestalt das Kapital zurückzugeben ist, wird dasselbe in halbjährlichen Terminen am 2. Januar und am 1. Juli, von heute an gerechnet, mit fünf Prozent jährlich verzinset. Die Auszahlung der Zinsen und des Kapitals erfolgt gegen bloße Rückgabe der auszugebenden Zinskupons, beziehungsweise dieser Schuldverschreibung, bei der Stadtkasse in Neustadt bei Magdeburg, in der nach dem Eintritt des Fälligkeitstermins folgenden Zeit.

Mit der zur Empfangnahme des Kapitals präsentirten Schuldverschreibung sind auch die dazu gehörigen Zinskupons der späteren Fälligkeitstermine zurückzuliefern. Für die fehlenden Zinskupons wird der Betrag vom Kapitale abgezogen.

Nowego miasta Magdeburgski
herb miejski

Nowego miasta Magdeburgska obligacya miejska

na

sto talarów

№ .....

Wygotowana na mocy Monarszego przywileju z dnia ....
Zbiór praw za rok 1860. str. .....

My magistrat miasta Nowego miasta pod Magdeburgiem poświadczamy i zeznajemy niniejszém, iż dzierzyciel niniejszego poświadczenia dłużnego tutajszemu miastu pożyczkę 100 tal., wyraźnie:

stu talarów

grubéj monety udzielił, z któréj odebrania niniejszém poświadczamy. Suma dłużna ta tworzy część pożyczki 25,000 tal. zaciągniętéj na zaspokojenie kilku naglących potrzeb komunalnych stósownie do Najwyższego przywileju z dnia 8. Października 1860. Zwrócenie tego długu nastąpi w przeciągu najpóźniéj czterdziestu lat od emisyi obligacyi rachując, według ustanowionego planu umorzenia w ten sposób, iż wyrażona tamże roczna kwota amortyzacyina w etat ekonomii przyjętą i z tego funduszu umorzenia obligacye miejskie za pomocą wylosowania albo kupnem z wolnéj ręki w przeciągu najdłużéj czterdziestu lat wykupione zostaną. Gmina miejska Nowe miasto pod Magdeburgiem zastrzega sobie prawo, fundusz umorzenia przez liczniejsze wylosowania powiększyć, jako też wszystkie w obiegu jeszcze będące zapisy dłużne wypowiedzieć. Wierzycielom nie służy prawo wypowiedzenia. Wylosowane, jako też wypowiedziane zapisy dłużne z oznaczeniem ich numeru, jako też terminu, w którym zwrócenie ma nastąpić, publicznie ogłoszone będą. Ogłoszenie to nastąpi trzy miesiące przed terminem zapłaty w dzienniku urzędowym Królewskiéj Regencyi w Magdeburgu i w donosicielu Rządowym. Każdego razu, skoro jedno z tych pism przestać miało wychodzić, według postanowienia Królewskiéj Regencyi odpowiednie inne pismo obraném zostanie. Aż do dnia, którego w ten sposób kapitał ma być zwróconym, takowy w półrocznych terminach dnia 2. Stycznia i 1. Lipca od dzisiajszego dnia rachując, po pięć od sta corocznie prowizyami się opłaca. Wypłacanie prowizyi i kapitału nastąpi za samym zwrotem wydać się mających kuponów prowizyinych, odnośnie niniejszego zapisu dłużnego u kasy miejskiéj w Nowém mieście pod Magdeburgiem w czasie następującym po terminie przypadającéj zapłaty.

Ze zapisem dłużnym prezentowanym do odebrania kapitału również należące doń kupony prowizyine późniejszych terminów przypadającéj zapłaty zwrócone być mają. Za brakujące kupony prowizyine kwota od kapitału się potrąca.

Die gekündigten Kapitalbeträge, welche innerhalb vierzig Jahren nach dem Rückzahlungstermine nicht erhoben werden, sowie die innerhalb vier Jahren nicht erhobenen Zinsen, verjähren zu Gunsten der Stadtgemeinde Neustadt bei Magdeburg. Wenn die zu tilgenden Obligationen statt der Ausloosung aus freier Hand erworben werden, so sollen die auf diesem Wege getilgten Nummern jedesmal durch die oben bemerkten Blätter öffentlich bekannt gemacht werden. In Ansehung der verlorenen oder vernichteten Obligationen oder Zinskupons finden die auf die Staatsschuldscheine und deren Kupons Bezug habenden Vorschriften der Verordnung vom 16. Juni 1819. wegen des Aufgebots und der Amortisation verlorener oder vernichteter Staatspapiere §§. 1. bis 13. mit nachstehenden näheren Bestimmungen Anwendung:

a) die im §. 1. jener Verordnung vorgeschriebene Anzeige muß dem Magistrat gemacht werden, welchem alle diejenigen Geschäfte und Befugnisse zustehen, welche nach der angeführten Verordnung dem Schatzministerium zukommen; gegen die Verfügungen des Magistrats findet Rekurs an die Königliche Regierung zu Magdeburg statt;
b) das im §. 5. jener Verordnung gedachte Aufgebot erfolgt bei dem Königlichen Stadt- und Kreisgericht zu Magdeburg;
c) die in den §§. 6. 9. und 12. jener Verordnung vorgeschriebenen Bekanntmachungen sollen durch diejenigen Blätter geschehen, durch welche die ausgeloosten Obligationen veröffentlicht werden;
d) an die Stelle der im §. 7. jener Verordnung erwähnten sechs Zinszahlungstermine sollen vier, und an die Stelle des im §. 8. erwähnten achten Zahlungstermins soll der fünfte treten.

Mit dieser Schuldverschreibung sind ..... halbjährige Zinskupons ausgegeben; die ferneren Zinskupons werden für fünfjährige Perioden ausgegeben werden.

Die Ausgabe einer neuen Zinskupons-Serie erfolgt bei der Stadtkasse in Neustadt bei Magdeburg gegen Ablieferung des der älteren Zinskupons-Serie beigedruckten Talons. Beim Verluste des Talons erfolgt die Aushändigung der neuen Zinskupons-Serie an den Inhaber der Schuldverschreibung, sofern deren Vorzeigung rechtzeitig geschehen ist.

Zur Sicherheit der hierdurch eingegangenen Verpflichtungen haftet die Stadtgemeinde Neustadt bei Magdeburg mit ihrem Vermögen.

Dessen zu Urkund haben wir diese Ausfertigung unter unserer Unterschrift ertheilt.

Neustadt bei Magdeburg, den ..ten .... 18..

Der Magistrat.

(Facsimile der Unterschrift des Magistratsdirigenten und eines anderen Magistratsmitgliedes.)

Eingetragen
Fol. ..... № .....

Wypowiedziane kwoty kapitałowe, które w przeciągu czterdziestu lat po terminie zwrócenia odebrane nie zostaną, jako też w przeciągu czterech lat nie odebrane prowizye ulegają przedawnieniu na korzyść gminy miejskiéj Nowego miasta pod Magdeburgiem. Jeżeli umorzyć się mające obligacye zamiast wylosowania z wolnéj ręki nabyte zostaną, natenczas numera w téj drodze umorzone za każdą razą w powyżéj wymienionych gazetach publicznie ogłoszone być mają. Co do zaginionych albo zniweczonych obligacyi albo kuponów prowizyinych przepisy rozporządzenia z dnia 16. Czerwca 1819. względem wywołania i amortyzacyi zaginionych albo zniweczonych papierów Rządowych §§. 1. aż do 13. odnoszących się do poświadczeń długu Państwa i ich kuponów z następującemi bliższemi postanowieniami zastósowanie znajdują:

a) w §. 1. owego rozporządzenia przepisane doniesienie czynione być musi do magistratu, któremu wszelkie te czynności i upoważnienia służą, które według wymienionego rozporządzenia do Ministeryum skarbu należą; przeciwko rozporządzeniom magistratu rekurs do Królewskiéj Regencyi w Magdeburgu ma miejsce;

b) w §. 5. owego rozporządzenia rzeczone wywołanie nastąpi u Królewskiego sądu miejskiego i powiatowego w Magdeburgu;

c) w §§. 6. 9. i 12. owego rozporządzenia przepisane obwieszczenia w tych pismach nastąpić mają, w których wylosowane obligacye ogłoszone zostają;

d) w miejsce sześciu terminów do zapłaty prowizyi w §. 7. owego rozporządzenia rzeczonych cztery, a w miejsce w §. 8. wymienionego ósmego terminu zapłaty piąty ma wstąpić.

Z niniejszym zapisem dłużnym wydanych jest ..... półrocznych kuponów prowizyinych; dalsze kupony prowizyine na pięcio-letnie peryody wydane zostaną.

Wydanie nowego poczetu kuponów prowizyinych nastąpi u kasy miejskiéj w Nowém mieście pod Magdeburgiem za oddaniem talonu przydrukowanego do dawniejszego poczetu kuponów prowizyinych. Przy utracie talonu nastąpi wydanie nowego poczetu kuponów prowizyinych do rąk dzierzyciela zapisu dłużnego, o ile okazanie takowego w należytym czasie nastąpiło.

Na bezpieczeństwo zawartych niniejszém obowiązków odpowiada gmina miejska Nowego miasta pod Magdeburgiem ze swoim majątkiem.

Na dowód tegoż podpisaliśmy niniejszą expedycyę.

Nowe miasto pod Magdeburgiem, dnia ..ᵍᵒ .... 18..

Magistrat.

(Faksimile podpisu dyrygenta magistratu i innego członka magistratu.)

Zapisana
Fol. ..... № .....

Serie I.

Zins-Kupon № .....

über

Zwei Thaler funfzehn Silbergroschen Zinsen

der

Stadt-Obligation № ..... über 100 Thaler.

Inhaber dieses Kupons empfängt gegen dessen Rückgabe am .... die halbjährlichen Zinsen der Stadt-Obligation № ..... mit zwei Thalern funfzehn Silbergroschen aus der Stadtkasse in Neustadt bei Magdeburg.

Neustadt bei Magdeburg, den ..ten .... 18..

Der Magistrat.

(Facsimile der Unterschrift des Magistratsdirigenten und eines anderen Magistratsmitgliedes.)

Dieser Zinskupon wird ungültig, wenn dessen Geldbetrag nicht innerhalb vier Jahren, vom Tage der Fälligkeit ab, erhoben wird.

Poczet I.

Kupon prowizyiny № ......

na

dwa talary piętnaście srebrnych groszy prowizyi

obligacyi miejskiéj № ..... na 100 talarów.

Dzierzyciel tegoż kuponu odbierze za zwrotem takowego dnia .... półrocznych prowizyi obligacyi miejskiéj № ..... w ilości dwóch talarów piętnastu srebrnych groszy z kasy miejskiéj w Nowém mieście pod Magdeburgiem.

Nowe miasto pod Magdeburgiem, dnia ..go .... 18..

Magistrat.

(Faksimile podpisu dyrygenta magistratu i innego członka magistratu.)

Kupon ten prowizyiny stanie się nieważny, jeżeli jego kwota pieniężna w przeciągu czterech lat, od dnia przypadającéj zapłaty rachując, odebraną nie zostanie.

Talon

zu der

Neustadt-Magdeburger Stadt-Obligation № ....

über

100 Thaler à fünf Prozent verzinslich.

Inhaber dieses Talons empfängt gegen dessen Rückgabe zu der vorbenannten Obligation die ....te Serie Zinskupons für die fünf Jahre 18.. bis 18.. bei der Stadtkasse in Neustadt bei Magdeburg, sofern nicht von dem Inhaber der Obligation gegen diese Ausreichung protestirt worden ist.

Neustadt bei Magdeburg, den ..ten .... 18..

Der Magistrat.

(Facsimile der Unterschrift des Magistratsdirigenten und eines anderen Magistratsmitgliedes.)

Talon

do

Nowego miasta Magdeburgskiéj obligacyi miejskiéj № ....

na

100 talarów po pięć od sta prowizyi.

Dzierzyciel tegoż talonu odbierze za zwrotem takowego do przerzeczonéj obligacyi ....ty poczet kuponów prowizyinych na pięć lat 18.. aż do 18.. u kasy miejskiéj w Nowém mieście pod Magdeburgiem, skoro przez dzierzyciela obligacyi przeciwko tému wyręczeniu protest nie został założony.

Nowe miasto pod Magdeburgiem, dnia ..go .... 18..

Magistrat.

(Faksimile podpisu dyrygenta magistratu i innego członka magistratu.)

(Nr. 5284.) Allerhöchster Erlaß vom 19. Oktober 1860., betreffend die Verleihung der fiskalischen Vorrechte für den Bau und die Unterhaltung der Kreis-Chausseen von Brudnia über Groß-Murzyno nach der Posen-Thorner Staatsstraße und von Strzelno über Mlyny nach Wronowy.

Nachdem Ich durch Meinen Erlaß vom heutigen Tage den Bau der Kreis-Chausseen a) von Brudnia über Groß-Murzyno nach dem Chaussee-Nummersteine 18,33 der Posen-Thorner Staatsstraße, und b) von Strzelno über Mlyny nach Wronowy im Kreise Inowraclaw, Regierungsbezirks Bromberg, genehmigt habe, verleihe Ich hierdurch dem Kreise Inowraclaw das Expropriationsrecht für die zu diesen Chausseen erforderlichen Grundstücke, imgleichen das Recht zur Entnahme der Chausseebau- und Unterhaltungs-Materialien, nach Maaßgabe der für die Staats-Chausseen bestehenden Vorschriften, in Bezug auf diese Straßen. Zugleich will Ich dem genannten Kreise gegen Uebernahme der künftigen chausseemäßigen Unterhaltung der Straßen das Recht zur Erhebung des Chausseegeldes nach den Bestimmungen des für die Staats-Chausseen jedesmal geltenden Chausseegeld-Tarifs, einschließlich der in demselben enthaltenen Bestimmungen über die Befreiungen, so wie der sonstigen die Erhebung betreffenden zusätzlichen Vorschriften, wie diese Bestimmungen auf den Staats-Chausseen von Ihnen angewendet werden, hierdurch verleihen. Auch sollen die dem Chausseegeld-Tarife vom 29. Februar 1840. angehängten Bestimmungen wegen der Chausseepolizei-Vergehen auf die gedachten Straßen zur Anwendung kommen.

(No. 5284.) Najwyższe rozporządzenie z dnia 19. Października 1860., tyczące się nadania praw fiskalnych dla budowy i utrzymywania powiatowych dróg żwirowych od Brudni przez Wielkie Murzyno do Poznańsko-Toruńskiéj drogi Rządowéj i od Strzelna przez Młyny do Wronowy.

Potwierdziwszy rozporządzeniem Mojém z dn. dzisiajszego budowę powiatowych dróg żwirowych *a*) od Brudnia przez Wielkie Murzyno do drogowego kamienia numeru 18,33 Poznańsko-Toruńskiéj drogi Rządowéj, i *b*) od Strzelna przez Młyny do Wronowy w powiecie Inowracławia obwodu regencyinego Bydgoszczy, nadaję niniejszém powiatowi Inowracławskiemu prawo expropryacyi dla gruntów potrzebnych do tychże dróg żwirowych, również prawo wybierania materyałów do budowania i utrzymywania dróg żwirowych, według przepisów istnących dla Rządowych dróg żwirowych co do tychże dróg. Nadaję zarazem rzeczonym powiatom za przyjęciem przyszłego utrzymywania dróg żwirowych prawo pobierania drogowego według postanowień taryfy drogowego za każdą razą ważnéj dla Rządowych dróg żwirowych, włącznie zawartych w takowéj postanowień względem uwolnień, jako też innych pobierania dotyczących się dodatkowych przepisów, jak postanowienia te na Rządowych drogach żwirowych przez WPanów zastósowane bywają. Również dodatkowe postanowienia do taryfy drogowego z dnia 29. Lutego 1840. względem przekroczeń przeciw policyi drogowéj do rzeczonych dróg zastósowanie znajdować mają.

Der gegenwärtige Erlaß ist durch die Gesetz-Sammlung zur öffentlichen Kenntniß zu bringen.

Berlin, den 19. Oktober 1860.

Im Namen Sr. Majestät des Königs:

Wilhelm, Prinz von Preußen, Regent.

v. d. Heydt. v. Patow.

An
den Minister für Handel, Gewerbe und öffentliche Arbeiten und den Finanzminister.

Niniejsze rozporządzenie przez Zbiór praw do publicznéj wiadomości ma być podaném.

Berlin, dnia 19. Października 1860.

W imieniu Najjaśniejszego Króla:

Wilhelm, Xiążę Pruski, Regent.

von der Heydt. Patow.

Do
Ministra handlu, przemysłu i robót publicznych i do Ministra finansów.

Redigirt im Büreau des Staats-Ministeriums.

Berlin, gedruckt in der Königlichen Geheimen Ober-Hofbuchdruckerei (R. Decker).

Redagowano w Biórze Ministerstwa Stanu.

Berlin, czcionkami Królewskiéj Tajnéj Nadwornéj drukarni (R. Decker).